Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Ortaokul Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Becerilerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi[1]

Examining the Financial Literacy Skills of Secondary School Students According to Various Variables

Aslı Avcı AKÇALI, Prof. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, asli.avci@deu.edu.tr

Nurhan ÜZEL TUTAŞER, Bilim Uzmanı, Milli Eğitim Bakanlığı, nurhan.uzel@ogr.deu.edu.tr

Geliş tarihi - *Received:* 16 Eylül 2025
Kabul tarihi - *Accepted*: 5 Aralık 2025
Yayın tarihi - *Published*: 28 Aralık 2025

[1] Bu çalışma 1. yazar danışmanlığında, 2. yazar tarafından, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde, aynı başlıkla tamamlanan yüksek lisans tezine dayalı olarak hazırlanmıştır.

Avcı Akçalı, A. ve Üzel Tutaşer, N. (2025). Ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık becerilerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi,* 16(3), 4617-4647.
DOI. 10.51460/baebd.1784949

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Öz. Araştırma ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre tespitini amaçlamaktadır. Bu doğrultusunda araştırmada nicel araştırma yaklaşımı benimsenmiş olup tarama modeli desen olarak tercih edilmiştir. Araştırmanın evrenini 2023-2024 eğitim-öğretim yılında İzmir ilinde öğrenim gören ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise İzmir ilindeki ortaokul öğrencileri arasından oransız küme örneklemi yöntemi ile belirlenen 483 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak "Kişisel Bilgi Formu" ve "Finansal Okuryazarlık Ölçeği" kullanılmıştır. Toplanan veriler bağımsız örneklemler -testi ve tek yönlü varyans analizi ile analiz edilmiştir. Araştırmada ortaokul öğrencilerinin genel olarak finansal okuryazarlık becerilerinde olumlu bir eğilim sergiledikleri belirlenmiştir. Cinsiyet değişkeni, genel olarak finansal okuryazarlık becerileri üzerinde anlamlı bir fark yaratmazken, Vergi Bilinci boyutunda kız öğrencilerin erkeklerden daha yüksek farkındalığa sahip olduğu, Mesleki Kazanç boyutunda ise erkek öğrencilerin daha bilinçli olduğu belirlenmiştir. Öğrenim görülen sınıf düzeyi, bazı alt boyutlarda farklılık yaratırken Finansal Farkındalık ve Vergi Bilinci alt boyutlarında, dalgalı bir seyir izlediği belirlenmiştir. Aileden alınan harçlık miktarının öğrencilerin finansal okuryazarlık becerileri üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmazken, daha düşük harçlık alan öğrencilerin aile içindeki finansal karar alma süreçlerine daha fazla dâhil oldukları ve bu konuda daha yüksek bir farkındalık geliştirdikleri belirlenmiştir. Kendine ait harcama planı yapma alışkanlığının finansal okuryazarlık becerisi üzerinde belirgin bir etkisi görülmemiştir; ancak para biriktirme amacıyla yapılan planların, aile içindeki finansal farkındalığı artırdığı belirlenmiştir. Anne ve baba eğitim durumunun, öğrencilerin finansal okuryazarlık becerileri üzerinde belirgin bir etkisi olmadığı, ancak annesi ortaokul mezunu olan öğrencilerin aile içi finansal farkındalık düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde, anne ve baba mesleğinin de öğrencilerin finansal okuryazarlık becerileri üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmadığı belirlenmiştir. Araştırmada elde edilen bu sonuçlar doğrultusunda öneriler sunulmuştur.
Anahtar Kelimeler: Finansal okuryazarlık, Sosyal bilgiler, Ortaokul öğrencileri.

Abstract. The study aimed to determine the financial literacy levels of secondary school students in relation to various variables. A quantitative research approach was employed to achieve this goal, utilizing a survey model as the design. The study population consisted of secondary school students in the province of İzmir during the 2023-2024 academic year. The sample was selected using a disproportionate cluster sampling method and included 483 secondary school students from İzmir. In the research, "Personal Information Form" and "Financial Literacy Scale" were used as data collection tools. Data analyzed by independent samples t-test and one-way analysis of variance tests. The findings revealed that secondary school students generally exhibited a positive tendency in financial literacy skills. While the gender variable did not create a significant difference in overall financial literacy skills, female students demonstrated higher awareness in the Tax Awareness subdimension than male students. In contrast, male students were found to be more knowledgeable in the Occupational Income subdimension. The grade level created differences in some subdimensions, with Financial Awareness and Tax Awareness fluctuating as students progressed from lower to higher grades. Although the allowance from family did not significantly affect students' overall financial literacy skills, students with lower allowances were found to participate more actively in financial decision-making processes within their families and develop greater awareness. Having a personal spending plan did not significantly impact financial literacy skills; however, plans made to save money were observed to increase financial awareness within the family. Parental education levels did not significantly affect

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Araştırma Makalesi / Research Paper

students' financial literacy skills, although students whose mothers had a secondary school education showed higher levels of family financial awareness. Similarly, parental occupations did not create a significant difference in students' financial literacy skills. Various suggestions were made based on these results.

Keywords: Financial literacy, Social studies, Secondary school students.

Avcı Akçalı, A. ve Üzel Tutaşer, N. (2025). Ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık becerilerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi,* 16(3), 4617-4647.
DOI. 10.51460/baebd.1784949

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Extended Abstract

Introduction. Individuals today need not only academic knowledge but also life skills to lead healthy and high-quality lives. Among these skills, financial literacy is of vital importance in enabling individuals to make informed choices in their economic decisions, manage their resources effectively, and develop plans for the future. Vitt et al. (2005) define financial literacy as a whole consisting of individuals' abilities to read, analyze, manage, and communicate about financial matters.

Financial literacy is as important for individuals as it is for financial institutions and the national economy. The stated importance of financial literacy highlights the role of the education system in imparting this skill. In Türkiye, educational institutions contribute to individuals becoming conscious consumers, understanding economic concepts, and making sound decisions through disciplines such as social studies, thereby enabling the internalization of these skills. Given the potential of social studies courses to develop financial literacy skills, various studies on the subject stand out in the literature. The current study aims to make a unique contribution to the field by examining the financial literacy levels of secondary school students in the context of various demographic variables and considering the behavioral reflections of these skills. Furthermore, as the research was conducted in the province of Izmir, it is expected to offer a unique perspective in terms of regional characteristics.

The research aims to determine the financial literacy levels of secondary school students according to various variables. Accordingly, the research problem is stated as “How do the financial literacy levels of secondary school students differ in terms of various variables?” In line with this fundamental objective, the variables investigated in the sub-problems of the research are gender, grade level, amount of allowance received from the family, whether they have their own spending plan, mother’s and father's educational status, and mother’s and father's occupation.

Method. The “survey model,” one of the quantitative research methods, was used in this study. The population of the study consists of secondary school students studying in Izmir province in the 2023-2024 academic year. In this study, cluster sampling, a probability-based method in which randomly selected groups (e.g., schools) rather than individuals are determined as the sample, was used (Yamane, 2001). In determining the sample of 483 secondary school students, disproportionate cluster sampling (Balcı, 2010) was used, based on the principle of selecting an equal number of individuals from each cluster, regardless of the number of individuals in the clusters.

The “Financial Literacy Scale” developed by Ertoğrul (2020) was used in the study. In the current study, the internal consistency coefficient value of the scale was calculated as “0.81.” This calculation indicates that the financial literacy scale used in the study is reliable (Kayış, 2014; Kalaycı, 2017). The personal information form was prepared to obtain diagnostic data related to the personal characteristics of the participants. The form contains eight items aimed at determining the gender, grade level, amount of allowance received from the family, whether secondary school students have their own spending plan, the educational status of their mother and father, and the occupation of their mother and father.

In the analysis of the data in the study, the SPSS 25 software package was utilized. In the first stage, the normality of the data distribution was assessed. Since the data were found to be normally distributed, parametric tests were used in the analysis. In the data analysis, the arithmetic mean and standard deviation were used to determine the participants' financial literacy skills, the independent samples t-test was used to determine the level of financial literacy skills according to the gender

Avcı Akçalı, A. ve Üzel Tutaşer, N. (2025). Ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık becerilerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi,* 16(3), 4617-4647.
DOI. 10.51460/baebd.1784949

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Araştırma Makalesi / Research Paper

variable, and One-Way Analysis of Variance (ANOVA) was used for other variables. When ANOVA revealed a significant difference between groups, the Tukey HSD test was used to determine which groups showed a significant difference, as one of the post-hoc multiple comparison tests (due to equal variances).

Results, Discussion, and Recommendations. According to the findings of the study, students' financial literacy levels are generally moderate. While the gender variable does not create a significant difference in financial literacy skills overall, there are studies in the literature that have reached similar conclusions. The grade level at which students are enrolled is an effective variable in some sub-dimensions. This can be explained by the fact that students in higher grades are more exposed to financial issues and acquire more knowledge in these areas. While the amount of allowance received from the family has no significant effect on students' financial literacy skills, it has been determined that students who receive lower allowances are more involved in financial decision-making processes within the family and develop a higher awareness in this regard.

The habit of making one's own spending plan has no apparent effect on financial literacy skills; however, it has been determined that plans made for the purpose of saving money increase financial awareness within the family. The educational status of the mother and father was found to have no significant effect on students' financial literacy skills; however, it was determined that students whose mothers were secondary school graduates had higher levels of financial awareness within the family. Similarly, it was determined that the occupation of the mother and father did not create a meaningful difference in students' financial literacy skills.

The results obtained in the study indicate that students have an intermediate level of financial literacy and that this needs to be raised to a higher level. Providing students with practical and applied training on financial situations they may encounter in their daily lives can contribute to strengthening these skills. In a similar context, since financial awareness is a fundamental skill for individuals to become conscious consumers and effective decision-makers, it is recommended that educational content be developed to increase awareness in this area. Policies aimed at increasing the educational level of parents, especially mothers, may indirectly contribute to the development of students' financial literacy skills. Researchers are advised to conduct studies that reveal the reasons for the significant differences found in the research and investigate the effects of different factors influencing students' financial literacy skill levels in areas where no significant differences were found.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Giriş

Günümüzde bireylerin yaşamlarını sağlıklı ve kaliteli biçimde sürdürebilmeleri için yalnızca akademik bilgiye değil, aynı zamanda yaşam becerilerine de ihtiyaç duydukları açıktır. Bu beceriler arasında finansal okuryazarlık, bireyin ekonomik kararlarında bilinçli tercihler yapabilmesi, kaynaklarını etkin şekilde yönetebilmesi ve geleceğe yönelik planlamalar geliştirebilmesi açısından hayati bir öneme sahiptir. Finansal okuryazarlık, bireylerin ekonomik güvenliğini sağlama, kaynaklarını ve yatırımlarını etkili bir şekilde yönetebilme becerisini ifade eder (Finansal okuryazarlık ve Erişim Derneği, 2021; Hastings vd., 2013; President's Advisory Council on Financial Literacy, 2008). Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (2015) ise finansal okuryazarlığı, bireylerin bütçe yönetimiyle ilgili doğru kararlar vermesini sağlayarak bireysel ve toplumsal finansal refahı artıran bir yetkinlik olarak ele alır.

Vitt ve diğerleri (2005), finansal okuryazarlığı bireylerin finansal konuları okuma, analiz etme, yönetme ve iletişim kurma becerilerinden oluşan bir bütün olarak tanımlar. Bu tanım, finansal okuryazarlığın sadece bilgi boyutunu değil, aynı zamanda davranışsal ve iletişimsel yönleri de içerdiğini göstermektedir. Bodie'ye (2006) göre de kavram, yalnızca finansal bilgi sahibi olmayı değil, aynı zamanda bu bilginin davranışsal sonuçlara yansıtılmasını kapsar. Alanyazında finansal okuryazarlık bilgi, beceri ve davranış boyutlarının yanı sıra bireyin finansal tutumlarıyla da ilişkilendirilmiştir. Örneğin OECD'nin Uluslararası Finansal Eğitim Ağı (OECD INFE, 2011), finansal okuryazarlığı bilinçli finansal kararlar almayı ve finansal refaha ulaşmayı sağlayan bilgi, beceri, tutum ve davranışların bir bütünü olarak tanımlamaktadır. Benzer biçimde PISA (Programme for International Student Assessment) (2013) da bu kavramı bireylerin ve toplumların finansal yaşam kalitesini artırmayı amaçlayan bilgi, beceri ve motivasyon edinme süreci olarak görür.

Finansal okuryazarlığın temel amacı, bireylerin parayı yönetme becerisi kazanmasını, orta ve uzun vadeli planlar yapabilmesini, finansal kararlarının getirdiği riskleri ve faydaları fark edebilmesini sağlamaktır. Ayrıca finansal ürünlerin ve hizmetlerin nasıl kullanılacağını bilmek, bu ürünlere dair doğru bilgiye nasıl ulaşılacağını öğrenmek de finansal okuryazarlığın kapsadığı önemli yetkinliklerdir (Reyes, 2006). Bireylerin finansal okuryazarlık düzeyi, onların potansiyel finansal riskleri önceden tahmin etmesini, bu risklere karşı önlem almasını ve finansal refaha ulaşmasını sağlar. Bu bağlamda, bireyler finansal okuryazarlık becerileri sayesinde gelecekte karşılaşabilecekleri ekonomik krizlerin olumsuz etkilerinden daha kolay korunabilirler (Visano ve Ek-Udofia, 2017). Kişinin bu anlamdaki farkındalığı, bütçesini doğru yönetmesi, finansal kararlarında sağduyulu davranması ve finansal bilgilerini geliştirmeye açık olması, hem bireyin hem de toplumun ekonomik hedeflerine ulaşmasına büyük katkı sağlar (Contuk, 2018). Finansal okuryazarlığa sahip olan bireylerin sadece ekonomi alanı ile ilişkili karar verme süreçlerinde yetkin olduğunu düşünmek doğru olmayacaktır. Ekonomi bilgisine sahip olan kişilerin çocukluk çağından itibaren birçok alanda karar verme süreçlerinde belirli yeterlilikler sergiledikleri söylenebilir. Bu bakımdan özellikle demokratik toplumların oluşabilmesi için de ekonomi bilgisi yerleşmiş bireylerin varlığı gerekli bir unsurdur (Akhan Süntar, 2010, s.9). Bu noktada, finansal okuryazarlığın yalnızca ekonomik başarıya değil, aynı zamanda demokratik toplumun inşasına ve toplumsal refahın artışına hizmet ettiği söylenebilir.

Finansal okuryazarlık, bireyler kadar finansal kuruluşlar ve ülke ekonomisi için de büyük önem taşır. Finansal okuryazarlık düzeyi, bireylerin tasarruf alışkanlıklarını, borçlanma tercihlerini, yatırım

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Araştırma Makalesi / Research Paper

kararlarını ve genel mali yönetimlerini etkiler. Bu durum, finansal kuruluşların sunacakları ürün ve hizmetleri şekillendirdiği gibi, ekonomi içindeki kaynakların dağılımını da belirler. Sonuç olarak, bireylerin finansal kararları, kaynakların reel ekonomiye aktarılma sürecini ve dolayısıyla ülkenin uzun vadeli büyüme potansiyelini etkiler (Widdowson and Hailwood, 2007).

Finansal okuryazarlığın belirtilen önemi eğitim sisteminin bu beceriyi kazandırmadaki rolünü daha görünür kılmaktadır. Değişen dünya düzeni ve artan bireysel sorumluluklar, çocukluk çağından itibaren ekonomik bilinç kazandırmayı gerekli kılmakta; bu durum, finansal okuryazarlığın erken yaşlardan itibaren eğitimle kazandırılması gerektiğini (Güven, 2007) ortaya koymaktadır. Küreselleşme ile birlikte artan rekabet ortamı ve dünya üzerinde siyasal yapıların değişmesi göz önüne alındığında, bireylere karar verme süreçlerinde etkin rol oynama, çözüm odaklı düşünme, elindeki seçeneklerin ayırt edici özelliklerini fark ederek seçici ve aktif davranışlar sergileme gibi birtakım becerileri kazandırmak, finansal okuryazarlığın da temel hedefleri arasında olup eğitim aracılığıyla geliştirilmesi büyük önem arz etmektedir.

Eğitim kurumları sosyal bilgiler dersi gibi disiplinler aracılığıyla bireylerin bilinçli tüketici olmalarına, ekonomik kavramları anlamalarına ve doğru kararlar almalarına katkı sağlarken bu becerilerin içselleştirilmesine olanak tanımaktadır. Ülkemizde ilkokul 4. sınıfta ve ortaokul 5., 6. ve 7. sınıflarda verilen sosyal bilgiler dersi öğretim programında finansal okuryazarlık becerisine yer verilmiş olup dersin öğrenme alanları ve kazanımları incelendiğinde finansal okuryazarlıkla ilişkilendirilecek içeriklerin sıklığı görülmektedir (MEB, 2018; MEB, 2024). Sosyal bilgiler dersine entegre edilmiş finansal okuryazarlık eğitimi ile ekonomiyi bilen, doğru finansal kararlar verebilen, bilinçli tüketici tutumu sergileyen, ihtiyaçlar ile istekler arasındaki farkı ortaya koyabilen ve temel ekonomi kavramlarına hâkim bireylerin yetiştirilmesinin hem bireye hem de parçası olduğu topluma ve vatandaşı olduğu ülkeye olumlu etkiler yapacağı düşünülmektedir (Adalar ve Ata, 2020, s.3).

Sosyal bilgiler dersinin finansal okuryazarlık becerisinin geliştirilmesi noktasındaki potansiyelinden hareketle literatürde konu hakkında yapılan çeşitli araştırmalar göze çarpmaktadır. Araştırmaların bir bölümü farklı öğretim yöntem ve yaklaşımlarının öğrencilerin finansal okuryazarlık becerilerine etkisini değerlendirmiştir. Bu bağlamda Tanyel (2022, s. 213) farklılaştırılmış öğretim etkinliklerinin, Arıkan (2021) ise bağlam temelli öğrenme yaklaşımının sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin finansal okuryazarlık becerisi üzerinde olumlu etki yarattığını belirlemiştir. Kuzma ve arkadaşları (2022) tarafından yapılan bir diğer çalışmada, öğrencilerin finansal okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesi amacıyla medya eğitimi, sürdürülebilirlik ve yaşam becerileri ile bütünleşik bir öğretim modeli geliştirilmiş, bu modelin uygulandığı deney grubunda finansal bilinç düzeyinde anlamlı artışlar olduğu belirlenmiştir. Konu hakkında yapılan bazı araştırmalarsa farklı sınıf düzeylerinden öğrencilerle gerçekleştirilen çalışmalar aracılığıyla çocukların finansal okuryazarlık düzeylerini, bu düzeylere etki eden faktörleri ortaya koymayı hedeflemiştir. Bu bağlamdaki araştırmalardan birinde Yiğit (2022, s.49-55) sosyal bilgiler dersi almış 8. sınıf öğrencilerinin finansal okuryazarlık beceri düzeylerini ölçmüş, sonuç olarak öğrencilerin finansal okuryazarlık beceri seviyelerinin genel olarak iyi düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ertoğrul (2020, s. 80-81) ise ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin eğitim gördüğü sınıf kademesine, aile gelir durumuna, anne ve baba okuryazarlık durumuna, cinsiyetine göre değişiklik gösterip göstermediğini incelemiştir. Köroğlu (2021) da çalışmasında ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık yeteneklerini, birikim,

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Araştırma Makalesi / Research Paper

tasarruf, finansal tutumlar, harcama ve yatırım yaklaşımlarını değerlendirmiş, öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerinin finansal tutum üzerindeki etkisini analiz etmiştir. Murugiah ve arkadaşları (2023) tarafından yapılan araştırmada ise 7-12 yaş aralığındaki ilkokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyi değerlendirilmiş ve öğretim yöntemleri üzerine ebeveyn görüşleri incelenmiştir. Belirtilen amaçlardan farklı olarak Er (2019) sosyal bilgiler öğretmen adaylarının finansal okuryazarlık düzeylerini değerlendirmek amacıyla bir çalışma gerçekleştirmiş, bazı demografik değişkenlerin finansal okuryazarlığa etkisini ortaya koymuştur.

Mevcut araştırma ise ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini çeşitli demografik değişkenler bağlamında incelemenin yanı sıra, bu becerilerin davranışsal yansımalarını da dikkate alarak alana özgün bir katkı sunmayı amaçlamaktadır. Çalışma, ölçme aracının içeriği itibariyle finansal okuryazarlığı yalnızca bilişsel bir yeterlik olarak değil, aynı zamanda öğrencilerin karar alma süreçlerine ve ekonomik tutumlarına yön veren işlevsel bir yaşam becerisi olarak ele almakta; bu yönüyle alan yazına katkı sağlamayı hedeflemektedir. Böylece, sosyal bilgiler dersi aracılığıyla kazandırılmaya çalışılan finansal okuryazarlık becerilerinin ne ölçüde içselleştirildiği ve öğrencilerin ekonomik davranışlarına nasıl yansıdığına dair değerlendirme yapılmış olacaktır. Bu değerlendirme hem eğitsel müdahale alanlarını belirlemek hem de politika geliştirme süreçlerine yön vermek açısından anlamlı katkılar sunabilir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan finansal okuryazarlık becerilerinin ne ölçüde kazanıldığını ve bu becerilerin geliştirilmesinde hangi faktörlerin etkili olduğunu ortaya koyarak, eğitim politikalarının ve uygulamalarının geliştirilmesine rehberlik edebilir. Ayrıca, bu bulgular, öğrencilerin ekonomik sorumluluk bilinci kazanması ve finansal bilgiye dayalı doğru davranışlar geliştirmesi için daha etkili yöntemlerin belirlenmesine ışık tutabilir. Bununla birlikte, araştırmanın İzmir ilinde gerçekleştirilmiş olması nedeniyle bölgesel özellikler bağlamında özgün bir perspektif sunması da beklenmektedir.

Araştırmada ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre tespiti amaçlanmıştır. Bu doğrultuda araştırmanın problemi "Ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri çeşitli değişkenler açısından nasıl bir farklılık göstermektedir?" şeklinde ifade edilmiştir. Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere araştırma sürecinde yanıt aranmıştır:

- Ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık becerileri ne düzeydedir?
- Ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık beceri düzeyleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık beceri düzeyleri öğrenim gördükleri sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık beceri düzeyleri aileden alınan harçlık miktarı değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık beceri düzeyleri kendine ait harcama planı yapma durumu (finansal hedefler belirleme, tasarruf etme, para biriktirme vb.) değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık beceri düzeyleri anne eğitim durumu değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık beceri düzeyleri baba eğitim durumu değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Araştırma Makalesi / Research Paper

- Ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık beceri düzeyleri anne mesleği değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık beceri düzeyleri baba mesleği değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Araştırma deseni

Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden biri olan "tarama modeli" kullanılmıştır. Bu modelde günümüzde veya geçmişte var olan bir durumu anlayıp, mevcut haliyle betimleme amacı güdülmektedir (Karasar, 2020). Ayrıca tarama modelleri sayesinde bir durumla karşı karşıya kalan bireylerin özelliklerinin belirlenmesi de mümkün olmaktadır (Gürbüz ve Şahin, 2017).

Evren / Örneklem

Araştırmanın evrenini 2023-2024 eğitim-öğretim yılında İzmir ilinde öğrenim görmekte olan ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Bu çalışmada, bireylerin değil, rastgele seçilen grupların (örneğin okulların) örneklem olarak belirlendiği olasılık temelli bir yöntem olan küme örnekleme kullanılmıştır (Yamane, 2001). Bu yöntemde evreni oluşturan her bir okul bir "küme" olarak kabul edilmiştir ve araştırmada yer alacak okullar, ulaşılabilirlik ve temsil gücü dikkate alınarak tesadüfi şekilde seçilmiştir. Örneklemi oluşturan 483 ortaokul öğrencisinin belirlenmesinde kümelerdeki birey sayısı dikkate alınmaksızın her kümeden eşit sayıda birey seçilmesi esasına dayanan oransız küme örneklemesine (Balcı, 2010) başvurulmuştur. Bu yöntemin tercih edilmesinde, araştırmanın amacının belirli alt grupları karşılaştırmak değil, genel eğilimleri ortaya koymak olması etkili olmuştur. Ayrıca uygulama kolaylığı ve veri toplama sürecinin homojenleştirilmesi açısından da oransız küme örneklemesi uygun görülmüştür. Araştırmanın örneklem grubunu oluşturan İzmir ilindeki 483 öğrenciye ait demografik bilgilere Tablo 1'de yer verilmiştir.

Tablo 1.
Örneklemde yer alan ortaokul öğrencilerinin demografik bilgilerine ait betimsel istatistiki veriler

Demografik Değişkenler		**n**	**%**
Cinsiyet	Kız	272	56,3
	Erkek	211	43,7
Sınıf	Beş	157	32,5
	Altı	138	28,6
	Yedi	78	16,1
	Sekiz	110	22,8
Aileden Alınan Harçlık Miktarı	25 ve altı	41	8,5
	26-50	155	32,1
	51-100	107	22,2
	101-200	91	18,8
	201-300	51	10,6
	301 ve üstü	38	7,9

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Kendine Ait Harcama Planı Yapma Durumu	Finansal Hedefler Belirleme	126	26,1
	Para Biriktirme	298	61,7
	Tasarruf	59	12,2
Anne Eğitim Durumu	İlkokul	121	25,1
	Ortaokul	152	31,5
	Lise	155	32,1
	Üniversite	55	11,4
Baba Eğitim Durumu	İlkokul	83	17,2
	Ortaokul	147	30,4
	Lise	164	34,0
	Üniversite	89	18,4
Anne Mesleği	Ev Hanımı	318	65,8
	İşçi	79	16,4
	Memur	33	6,8
	Esnaf	34	7,0
	Serbest	19	3,9
Baba Mesleği	İşçi	168	34,8
	Memur	55	11,4
	Esnaf	159	32,9
	Serbest	71	14,7
	Emekli	30	6,2
Toplam		483	100

Veri toplama süreci

Araştırma verilerinin toplanmasında ilk olarak araştırmanın amacına uygun görülen, Ertoğrul (2020) tarafından geliştirilmiş olan "Finansal Okuryazarlık Ölçeği" ölçme aracı olarak belirlenmiştir. Ölçek tespit edildikten sonra ikinci aşamada ölçek sahibinden kullanım onayı alınmıştır. Ölçeğe ek olarak demografik değişkenlerin yer aldığı kişisel bilgi formu oluşturulmuştur. Ardından Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'ndan gerekli araştırma izni (E-87347630-659-812227) ve örneklemdeki ortaokul öğrencilerinin bağlı bulunduğu İzmir İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden uygulama izni alınmıştır. Daha sonra katılımcı öğrencilere gönüllü katılımcı onam formu vasıtası ile araştırma konusu ile ilgili gerekli bilgilendirmeler yapılmış ve onaylar alınmıştır. Ayrıca katılımcı öğrencilerin 18 yaşının altında olması nedeni ile ebeveyn onam formu aracılığı ebeveynlerinden de onay alınmıştır. Ardından kişisel bilgi formu ve "Finansal Okuryazarlık Ölçeği" öğrencilere uygulanmıştır.

Araştırmada Ertoğrul (2020) tarafından geliştirilen "Finansal Okuryazarlık Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek 20 madde ve 7 alt boyuttan (Tüketici Hakları, Finansal Farkındalık, Vergi Bilinci, Meslek Seçimi, Finansal Karar Alma Sürecinde Aile, Mesleki Kazanç ve Finansal Davranış Sergileme) oluşmaktadır. Beşli likert tipinde hazırlanan ölçeğin puanlaması "1= Kesinlikle Katılmıyorum, 2= Katılmıyorum, 3=Kararsızım, 4=Katılıyorum, 5=Kesinlikle Katılıyorum" biçiminde yapılmıştır. Ölçeğin orijinal formunun Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı ".71" olarak hesaplanmıştır. Mevcut araştırmada ise ölçeğin iç tutarlık katsayı değeri "0,81" olarak hesaplanmıştır. Bu hesaplama araştırmada kullanılan finansal

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Araştırma Makalesi / Research Paper

okuryazarlık ölçeğinin güvenilir (Kayış, 2014; Kalaycı, 2017) olduğunu göstermektedir. Ölçekte ters puanlanan madde yer almamaktadır.

Kişisel bilgi formu katılımcıların kişisel özellikleri ile alakalı tanılayıcı verileri elde etmek amacıyla hazırlanmıştır. Formda ortaokul öğrencilerinin cinsiyet, öğrenim gördükleri sınıf, aileden alınan harçlık miktarı, kendine ait harcama planı yapma durumu, anne ve baba eğitim durumu, anne-baba mesleğini tespit etmeye yönelik sekiz madde bulunmaktadır.

Verilerin analizi

Araştırmada verilerin analizinde SPSS 25 paket programından yararlanılmıştır. İlk aşamada "Finansal Okuryazarlık Ölçeği" aracılığı ile toplanan verilerin analizinde parametrik veya non-parametrik testlerden hangisinin kullanılması gerektiğini kararlaştırmak için verilerin normal dağılım durumları değerlendirilmiştir. Bu çerçevede toplanan verilerin basıklık ve çarpıklık değerleri Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2.
Verilerin normal dağılımına ait bulgular

Boyutlar	**n**	**Çarpıklık**	**Basıklık**
Tüketici Hakları	483	-,929	,967
Finansal Farkındalık	483	,358	-,209
Vergi Bilinci	483	-,211	-,495
Meslek Seçimi	483	-,758	,925
Finansal Karar Alma Sürecinde Aile	483	-,593	-,272
Mesleki Kazanç	483	-,626	-,148
Finansal Davranış Sergileme	483	-,972	,617
Genel	483	-,581	,820

Ölçeğin basıklık ve çarpıklık katsayısı değerlerinin George ve Mallery'e (2010) göre "±2", Tabachnick ve Fidell'e (2013) göre "±1,5" aralığında olması gerekmektedir. Tablo 2'de yer alan değerler verilerin normal dağılım şartlarını yerine getirdiğini göstermektedir. Bu doğrultuda verilerin analizinde parametrik testler kullanılmıştır.

Veri analizinde katılımcıların finansal okuryazarlık becerilerinin tespiti için aritmetik ortalama ve standart sapma, finansal okuryazarlık beceri düzeyinin cinsiyet değişkenine göre durumunun tespiti için bağımsız örneklemler t-testi, diğer değişkenler için ise Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır. ANOVA neticesinde gruplar arasında anlamlı farklılık belirlendiğinde anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için post-hoc çoklu karşılaştırma testlerinden (varyansların eşit olması nedeni ile) Tukey HSD testi kullanılmıştır.

Araştırmada ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık becerilerinin hangi düzeyde olduğunu belirlemek için verilen cevapların aritmetik ortalama ve standart sapma değer hesaplamaları yapılmıştır. Aritmetik ortalama hesaplamaları yapılırken aşağıda yer alan puan aralıkları kriter olarak alınmıştır.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Tablo 3.
Aritmetik ortalama değerlendirme aralıkları

Aralıklar	**Ölçek Cevapları**
1,00-1,79	Kesinlikle Katılmıyorum
1,80-2,59	Katılmıyorum
2,60-3,39	Kararsızım
3,40-4,19	Katılıyorum
4,20-5,00	Kesinlikle Katılıyorum

Bulgular

Katılımcıların finansal okuryazarlık düzeylerine ait bulgular

Araştırmanın "Ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık becerileri ne düzeydedir?" şeklindeki ilk alt problemi doğrultusunda hesaplanan aritmetik ortalama ve standart sapma değer hesaplamalarına ait bulgular Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4.
Ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerine ait betimsel istatistikî veriler

Alt Boyutlar	**n**	$\overline{X}$	**S**
Tüketici Hakları	483	3,86	,679
Finansal Farkındalık	483	2,57	,829
Vergi Bilinci	483	3,22	1,014
Meslek Seçimi	483	3,87	,755
Finansal Karar Alma Sürecinde Aile	483	3,81	,844
Mesleki Kazanç	483	3,78	,957
Finansal Davranış Sergileme	483	4,22	,775
Genel	483	3,62	,417

Tablo 4'teki verilere göre ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık beceri düzeyleri genel olarak orta düzeyde görülmektedir ($\overline{X}$=3,62). Alt boyutlar incelendiğinde, öğrencilerin en yüksek ortalamayı "Finansal Davranış Sergileme" boyutunda ($\overline{X}$=4,22) gösterdiği dikkat çekmektedir. Bu durum, öğrencilerin finansal bilgi veya farkındalık düzeylerinden bağımsız olarak, finansal davranışları günlük yaşamda uygulama eğilimlerinin yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Örneğin, harçlıklarını planlama, tasarruf yapma veya küçük harcama kararlarını verme gibi pratik davranışları sergilemeye daha yatkın oldukları söylenebilir. Buna karşın, en düşük ortalama "Finansal Farkındalık" boyutunda ($\overline{X}$=2,57) belirlenmiştir. Bu da öğrencilerin finansal sistem, araçlar veya temel kavramlar hakkında bilinç düzeylerinin sınırlı olduğunu göstermektedir. Yani öğrenciler bazı doğru finansal davranışları sergiliyor olsalar bile, bu davranışların neden önemli olduğu ya da hangi bilgilere dayandığı konusunda yeterli farkındalığa sahip olmayabilirler. "Tüketici Hakları", "Meslek Seçimi", "Finansal Karar Alma Sürecinde Aile", "Vergi Bilinci", "Mesleki Kazanç" boyutlarında ise ortalamalar 3 civarında olup, bu değer katılımcıların bu alanlarda orta düzeyde bilgi ve beceriye sahip olduklarını göstermektedir.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Cinsiyet değişkenine ait bulgular

Araştırmanın ikinci alt probleminde "Ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık beceri düzeyleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?" sorusuna yanıt aranmıştır. Bu ait probleme ait bulgular Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5.
Cinsiyete göre t-testi sonuçları

Alt Boyutlar	Cinsiyet	n	$\overline{X}$	S	t	p
Tüketici Hakları	Kadın	272	3,88	,645	,788	,43
	Erkek	211	3,83	,722		
Finansal Farkındalık	Kadın	272	2,53	,770	-1,300	,19
	Erkek	211	2,63	,898		
Vergi Bilinci	Kadın	272	3,30	,986	1,981	,04*
	Erkek	211	3,12	1,042		
Meslek Seçimi	Kadın	272	3,88	,712	,321	,74
	Erkek	211	3,86	,807		
Finansal Karar Alma Sürecinde Aile	Kadın	272	3,84	,795	,823	,41
	Erkek	211	3,77	,904		
Mesleki Kazanç	Kadın	272	3,71	,954	-1,997	,04*
	Erkek	211	3,88	,954		
Finansal Davranış Sergileme	Kadın	272	4,23	,776	,324	,74
	Erkek	211	4,20	,775		
Genel	Kadın	272	3,63	,388	,359	,72
	Erkek	211	3,61	,452		

*p<,05

Tablo 5 incelendiğinde Tüketici Hakları (t= ,788; p= ,43; p>,05), Finansal Farkındalık (t=-1,300; p= ,19; p>,05), Meslek Seçimi (t= ,321; p= ,74; p>,05), Finansal Karar Alma Sürecinde Aile (t= ,823; p= ,41; p>,05) ve Finansal Davranış Sergileme (t= ,324; p= ,74; p>,05) boyutlarında katılımcıların finansal okuryazarlık becerilerinin cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır. Benzer şekilde ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık beceri düzeylerinin genel ortalamasına göre de cinsiyet değişkeni açısından anlamlı farklılığın olmadığı anlaşılmaktadır (t= ,359; p=,72; p>,05). Elde edilen bulgulara göre, cinsiyet değişkeni ortaokul öğrencilerinin bu boyutlardaki finansal okuryazarlık beceri düzeylerini etkilememektedir.

Tablo 5 incelendiğinde Vergi Bilinci (t= 1,981; p= ,04; p<,05) ve Mesleki Kazanç (t= 1,997; p= ,04; p<,05) boyutlarında ise ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık beceri düzeyleri arasında cinsiyete göre anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Vergi Bilinci boyutunda farklılaşma, kız öğrencilerin ($\overline{X}$=3,30) erkek öğrencilere ($\overline{X}$=3,12) kıyasla daha yüksek düzeyde finansal okuryazarlık becerisine sahip olmaları yönündedir. Mesleki Kazanç boyutunda ise farklılaşma erkek öğrencilerin ($\overline{X}$=3,88) kız öğrencilere ($\overline{X}$=3,71) göre daha yüksek beceri düzeyine sahip olmaları yönünde olup, elde edilen sonuçlar cinsiyet değişkeninin bu iki boyutta anlamlı bir etkisinin olduğunu göstermektedir.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Öğrenim görülen sınıf değişkenine ait bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi katılımcıların finansal okuryazarlık düzeylerinin öğrenim gördükleri sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği sorusuna odaklanmaktadır. Buna dair bulgular Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6.
Sınıf değişkenine göre Anova sonuçları

Alt Boyutlar	Sınıf	n	$\overline{X}$	S	s	p	Anlamlı Fark
Tüketici Hakları	Beş	157	3,82	,791	,946	,41	
	Altı	138	3,94	,675			
	Yedi	78	3,85	,581			
	Sekiz	110	3,81	,568			
	Toplam	483	3,86	,679			
Finansal Farkındalık	Beş	157	2,49	,876	3,774	,01*	6>5 6>8
	Altı	138	2,77	,843			
	Yedi	78	2,54	,830			
	Sekiz	110	2,46	,698			
	Toplam	483	2,57	,829			
Vergi Bilinci	Beş	157	3,44	1,063	6,098	,00*	5>6
	Altı	138	2,94	1,069			
	Yedi	78	3,25	,844			
	Sekiz	110	3,24	,908			
	Toplam	483	3,22	1,014			
Meslek Seçimi	Beş	157	3,69	,767	4,681	,00*	6>5 7>5 8>5
	Altı	138	3,94	,733			
	Yedi	78	4,00	,724			
	Sekiz	110	3,94	,746			
	Toplam	483	3,87	,755			
Finansal Karar Alma Sürecinde Aile	Beş	157	3,86	,928	4,294	,00*	6>7
	Altı	138	3,96	,801			
	Yedi	78	3,58	,802			
	Sekiz	110	3,71	,757			
	Toplam	483	3,81	,844			
Mesleki Kazanç	Beş	157	3,72	,943	1,113	,34	
	Altı	138	3,88	,989			
	Yedi	78	3,85	,970			
	Sekiz	110	3,70	,926			
	Toplam	483	3,78	,957			
Finansal Davranış Sergileme	Beş	157	4,08	,896	3,511	,01*	8>5
	Altı	138	4,20	,789			
	Yedi	78	4,31	,669			
	Sekiz	110	4,37	,592			
	Toplam	483	4,22	,775			
Genel	Beş	157	3,59	,496	1,738	,15	
	Altı	138	3,69	,400			

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Araştırma Makalesi / Research Paper

	Yedi	78	3,61	,324
	Sekiz	110	3,59	,363
	Toplam	483	3,62	,417

*p<,05

Tablo 6'ya göre, öğrenim görülen sınıf değişkenine bağlı olarak ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinde bazı alt boyutlar ve genel puan açısından anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Tüketici Hakları (f= ,946; p= ,41), Mesleki Kazanç (f= 1,113; p= ,34) alt boyutlarında ve genel toplamda (f= 1,738; p= ,15) elde edilen p değerleri ".05" anlamlılık düzeyinin üzerinde yer almaktadır. Bu sonuçlar, öğrencilerin bu becerilerinin öğrenim gördükleri sınıf düzeyinden bağımsız olarak benzerlik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Dolayısıyla, öğrenim görülen sınıf değişkeni bu alanlardaki finansal okuryazarlık beceri düzeyleri üzerinde belirleyici bir etkiye sahip değildir.

Tablo 6 incelendiğinde, öğrenim görülen sınıf değişkenine göre ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık beceri düzeylerinde bazı alt boyutlarda anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir. Finansal Farkındalık (f= 3,744; p= ,01), Vergi Bilinci (f= 6,098; p= ,00), Meslek Seçimi (f= 4,681; p= ,00), Finansal Karar Alma Sürecinde Aile (f= 4,294; p= ,00) ve Finansal Davranış Sergileme (f= 3,511; p= ,01) alt boyutlarında anlamlı düzeyde farklılıklar tespit edilmiştir. Yapılan Tukey HSD testine göre bu farklılıklar:

- Finansal Farkındalık boyutunda, 5. sınıf öğrencileri ile 6. sınıf ve 6. sınıf ile 8. sınıf öğrencileri arasında,
- Vergi Bilinci boyutunda, 5. sınıf ile 6. sınıf öğrencileri arasında,
- Meslek Seçimi boyutunda, 5. sınıf ile 6, 7 ve 8. sınıf öğrencileri arasında,
- Finansal Karar Alma Sürecinde Aile boyutunda, 6. sınıf ile 7. sınıf öğrencileri arasında,
- Finansal Davranış Sergileme boyutunda ise, 5. sınıf ile 8. sınıf öğrencileri arasında gerçekleşmiştir.

Bu bulgular, öğrenim görülen sınıf düzeyinin bazı alanlarda öğrencilerin finansal okuryazarlık beceri düzeyleri üzerinde etkili olduğunu ve sınıf düzeyi ilerledikçe bazı becerilerde anlamlı değişimlerin meydana geldiğini ortaya koymaktadır.

Aileden alınan harçlık miktarı değişkenine ait bulgular

Araştırmanın "Ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık beceri düzeyleri aileden alınan harçlık miktarı değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?" şeklindeki bir diğer alt problemine ait bulgular Tablo 7'de görülmektedir.

Tablo 7.
Aileden alınan harçlık miktarına göre Anova sonuçları

Alt Boyutlar	Harçlık Miktarı	n	$\overline{X}$	S	f	p	Anlamlı Fark
Tüketici Hakları	1. 25 ve altı	41	3,84	,788	,911	,47	
	2. 26-50	155	3,90	,651			
	3. 51-100	107	3,83	,740			
	4. 101-200	91	3,92	,578			
	5. 201-300	51	3,69	,778			
	6. 301 ve üstü	38	3,85	,568			

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Araştırma Makalesi / Research Paper

	Toplam	483	3,86	,679			
Finansal Farkındalık	1. 25 ve altı	41	2,69	,874	,855	,51	
	2. 26-50	155	2,50	,816			
	3. 51-100	107	2,63	,825			
	4. 101-200	91	2,65	,856			
	5. 201-300	51	2,52	,811			
	6. 301 ve üstü	38	2,46	,803			
	Toplam	483	2,57	,829			
Vergi Bilinci	1. 25 ve altı	41	3,25	1,043	1,451	,20	
	2. 26-50	155	3,20	1,059			
	3. 51-100	107	3,33	,910			
	4. 101-200	91	3,28	1,049			
	5. 201-300	51	2,89	1,045			
	6. 301 ve üstü	38	3,27	,905			
	Toplam	483	3,22	1,014			
Meslek Seçimi	1. 25 ve altı	41	3,83	,726	,581	,71	
	2. 26-50	155	3,86	,780			
	3. 51-100	107	3,82	,711			
	4. 101-200	91	3,86	,769			
	5. 201-300	51	4,02	,837			
	6. 301 ve üstü	38	3,92	,658			
	Toplam	483	3,87	,755			
Finansal Karar Alma Sürecinde Aile	1. 25 ve altı	41	3,79	,884	5,612	,00*	2>4 2>5 2>6 3>6
	2. 26-50	155	4,03	,781			
	3. 51-100	107	3,85	,773			
	4. 101-200	91	3,72	,890			
	5. 201-300	51	3,53	,920			
	6. 301 ve üstü	38	3,40	,772			
	Toplam	483	3,81	,844			
Mesleki Kazanç	1. 25 ve altı	41	3,56	,994	1,261	,28	
	2. 26-50	155	3,82	,999			
	3. 51-100	107	3,74	,924			
	4. 101-200	91	3,71	,931			
	5. 201-300	51	3,93	,900			
	6. 301 ve üstü	38	4,00	,951			
	Toplam	483	3,78	,957			
Finansal Davranış Sergileme	1. 25 ve altı	41	3,95	,773	1,871	,09	
	2. 26-50	155	4,19	,828			
	3. 51-100	107	4,18	,750			
	4. 101-200	91	4,34	,681			
	5. 201-300	51	4,26	,868			
	6. 301 ve üstü	38	4,36	,643			
	Toplam	483	4,22	,775			
Genel	1. 25 ve altı	41	3,58	,404	,958	,44	
	2. 26-50	155	3,66	,441			
	3. 51-100	107	3,63	,441			
	4. 101-200	91	3,64	,388			

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Araştırma Makalesi / Research Paper

	5. 201-300	51	3,53	,406
	6. 301 ve üstü	38	3,57	,329
	Toplam	483	3,62	,417

*p<,05

Tablo 7'ye göre, aileden alınan harçlık miktarına göre ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık beceri düzeylerinde birçok alt boyut ve genel toplam açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Tüketici Hakları (f= ,911; p= ,47), Finansal Farkındalık (f= ,855; p= ,51), Vergi Bilinci (f= 1,451; p= ,20), Meslek Seçimi (f= ,581; p= ,71), Mesleki Kazanç (f= 1,261; p= ,28), Finansal Davranış Sergileme (f= 1,871; p= ,09) alt boyutları ile genel toplam puanda (f= ,958; p= ,44) anlamlı farklılık tespit edilememiştir. Bu bulgular, öğrencilerin bu becerilerinin aileden aldıkları harçlık miktarından bağımsız olarak benzer düzeyde olduğunu ve harçlık miktarının bu alt boyutlardaki finansal okuryazarlık becerilerini etkilemediğini göstermektedir.

Tablo 7'ye göre Finansal Karar Alma Sürecinde Aile alt boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (f= 5,612; p= ,00). Tukey HSD testi sonuçlarına göre bu farklılıklar düşük harçlık alan öğrenciler ile yüksek harçlık alan öğrenciler arasında belirginleşmiştir. 26-50 TL arası harçlık alan öğrencilerin, 101-200 TL, 201-300 TL ve 301 TL ve üstü harçlık alanlara kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksek puan aldığı görülmüştür. Ayrıca 51-100 TL arası harçlık alan öğrenciler ile 301 TL ve üstü alan öğrenciler arasında da anlamlı fark belirlenmiştir. Bu bulgular, aileden alınan harçlık miktarının öğrencilerin aileyle birlikte finansal karar alma süreçlerine katılımlarını etkileyebileceğini ortaya koymaktadır.

Kendine ait harcama planı yapma değişkenine ait bulgular

Araştırmanın bir başka alt probleminde "Ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık beceri düzeyleri kendine ait harcama planı yapma durumu (finansal hedefler belirleme, tasarruf etme, para biriktirme vb.) değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?" sorusuna yanıt aranmıştır. Buna dair bulgular Tablo 8'e verilmiştir.

Tablo 8.
Kendine ait harcama planı yapma durumuna göre Anova sonuçları

Alt Boyutlar	Harcama Planı	n	$\bar{X}$	S	f	p	Anlamlı Fark
Tüketici Hakları	1.Finansal Hedefler Belirleme	126	3,80	,645	,548	,57	
	2.Para Biriktirme	298	3,87	,704			
	3.Tasarruf	59	3,88	,630			
	Toplam	483	3,86	,679			
Finansal Farkındalık	1.Finansal Hedefler Belirleme	126	2,64	,865	,645	,52	
	2.Para Biriktirme	298	2,55	,833			
	3.Tasarruf	59	2,52	,722			
	Toplam	483	2,57	,829			
Vergi Bilinci	1.Finansal Hedefler Belirleme	126	3,27	,974	,593	,55	
	2.Para Biriktirme	298	3,18	1,052			
	3.Tasarruf	59	3,31	,899			

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Araştırma Makalesi / Research Paper

	Toplam	483	3,22	1,014			
Meslek Seçimi	1.Finansal Hedefler Belirleme	126	3,86	,749	,030	,97	
	2.Para Biriktirme	298	3,88	,760			
	3.Tasarruf	59	3,85	,753			
	Toplam	483	3,87	,755			
Finansal Karar Alma Sürecinde Aile	1.Finansal Hedefler Belirleme	126	3,60	,928	6,015	,00*	2>1
	2.Para Biriktirme	298	3,90	,805			
	3.Tasarruf	59	3,77	,775			
	Toplam	483	3,81	,844			
Mesleki Kazanç	1.Finansal Hedefler Belirleme	126	3,87	,831	1,003	,36	
	2.Para Biriktirme	298	3,73	1,010			
	3.Tasarruf	59	3,83	,935			
	Toplam	483	3,78	,957			
Finansal Davranış Sergileme	1.Finansal Hedefler Belirleme	126	4,13	,760	1,928	,14	
	2.Para Biriktirme	298	4,22	,794			
	3.Tasarruf	59	4,37	,692			
	Toplam	483	4,22	,775			
Genel	1.Finansal Hedefler Belirleme	126	3,58	,419	,713	,49	
	2.Para Biriktirme	298	3,63	,429			
	3.Tasarruf	59	3,64	,341			
	Toplam	483	3,62	,417			

*p<,05

Tablo 8'e göre, ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık beceri düzeyleri ile kendine ait harcama planı yapma durumu arasında Tüketici Hakları (f= ,548; p= ,57), Finansal Farkındalık (f= ,645; p= ,52), Vergi Bilinci (f= ,593; p= ,55), Meslek Seçimi (f= ,030; p= ,97), Mesleki Kazanç (f= 1,003; p= ,36), Finansal Davranış Sergileme (f= 1,928; p= ,14) alt boyutları ve genel toplam puanda (f= ,713; p= ,49) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bu bulgular, öğrencilerin bu alanlardaki finansal okuryazarlık becerilerinin, harcama planı yapma durumlarından bağımsız olarak benzerlik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Dolayısıyla, bu değişkenin söz konusu alt boyutlar üzerindeki etkisi anlamlı değildir.

Tablo 8'e göre, Finansal Karar Alma Sürecinde Aile alt boyutunda anlamlı bir farklılık belirlenmiştir (f= 6,015; p= ,00). Tukey HSD testi sonuçlarına göre, bu farklılığın finansal hedefler belirleme amacıyla harcama planı yapan öğrenciler ile para biriktirme amacıyla plan yapan öğrenciler arasında olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu, öğrencilerin harcama planlarını yaparken güttükleri amaçların, aileyle birlikte finansal karar alma süreçlerine katılımlarında farklılık oluşturduğunu ve bu bağlamda anlamlı bir etkisinin bulunduğunu göstermektedir.

Anne eğitim durumu değişkenine ait bulgular

Araştırmanın diğer alt problemi ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık beceri düzeylerinin anne eğitim durumu değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğine odaklanmaktadır. Bu alt probleme ait bulgular Tablo 9'da verilmiştir.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Tablo 9.
Anne eğitim durumuna göre Anova sonuçları

Alt Boyutlar	Eğitim Durumu	n	$\overline{X}$	S	f	p	Anlamlı Fark
Tüketici Hakları	1.İlkokul	121	3,88	,651	,090	,96	
	2.Ortaokul	152	3,86	,647			
	3.Lise	155	3,84	,691			
	4.Üniversite	55	3,85	,804			
	Toplam	483	3,86	,679			
Finansal Farkındalık	1.İlkokul	121	2,58	,830	,451	,71	
	2.Ortaokul	152	2,52	,792			
	3.Lise	155	2,60	,825			
	4.Üniversite	55	2,66	,941			
	Toplam	483	2,57	,829			
Vergi Bilinci	1.İlkokul	121	3,14	1,009	,609	,61	
	2.Ortaokul	152	3,30	,955			
	3.Lise	155	3,21	1,072			
	4.Üniversite	55	3,21	1,026			
	Toplam	483	3,22	1,014			
Meslek Seçimi	1.İlkokul	121	3,92	,773	2,232	,08	
	2.Ortaokul	152	3,74	,754			
	3.Lise	155	3,94	,695			
	4.Üniversite	55	3,90	,847			
	Toplam	483	3,87	,755			
Finansal Karar Alma Sürecinde Aile	1.İlkokul	121	3,72	,906	3,335	,01*	2>3
	2.Ortaokul	152	3,96	,858			
	3.Lise	155	3,80	,793			
	4.Üniversite	55	3,59	,743			
	Toplam	483	3,81	,844			
Mesleki Kazanç	1.İlkokul	121	3,67	,870	,881	,45	
	2.Ortaokul	152	3,82	,985			
	3.Lise	155	3,85	,920			
	4.Üniversite	55	3,76	1,150			
	Toplam	483	3,78	,957			
Finansal Davranış Sergileme	1.İlkokul	121	4,19	,794	1,376	,24	
	2.Ortaokul	152	4,29	,693			
	3.Lise	155	4,22	,767			
	4.Üniversite	55	4,05	,946			
	Toplam	483	4,22	,775			
Genel	1.İlkokul	121	3,60	,406	,589	,62	
	2.Ortaokul	152	3,64	,389			
	3.Lise	155	3,64	,395			
	4.Üniversite	55	3,58	,555			
	Toplam	483	3,62	,417			

*p<,05

Tablo 9 incelendiğinde, ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık beceri düzeylerinde anne eğitim durumuna göre birçok alt boyutta ve genel toplamda anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Avcı Akçalı, A. ve Üzel Tutaşer, N. (2025). Ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık becerilerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi,* 16(3), 4617-4647.
DOI. 10.51460/baebd.1784949

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Tüketici Hakları (f= ,090; p= ,96), Finansal Farkındalık (f= ,451; p= ,71), Vergi Bilinci (f= ,609; p= ,61), Meslek Seçimi (f= 2,232; p= ,08), Mesleki Kazanç (f= ,881; p= ,45), Finansal Davranış Sergileme (f= 1,376; p= ,24) alt boyutları ile genel toplamda (f= ,589; p= ,62) p değerlerinin ".05" ten büyük olması, bu alanlarda öğrencilerin finansal okuryazarlık beceri düzeylerinin anne eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır. Bu sonuçlara göre, öğrencilerin bu becerilerinin annelerinin eğitim düzeyinden bağımsız olarak benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Tablo 9'a göre, Finansal Karar Alma Sürecinde Aile alt boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (f= 3,335; p= ,01). Tukey HSD testi sonuçlarına göre bu farklılık, annesinin eğitim durumu ortaokul olan öğrenciler ile lise mezunu olan öğrenciler arasında ortaya çıkmıştır. Bu bulgu, anne eğitim düzeyinin aileyle birlikte finansal karar alma süreçlerinde öğrencilerin katılım düzeyini etkileyebileceğini göstermektedir.

Baba eğitim durumu değişkenine ait bulgular

Araştırmanın "Ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık beceri düzeyleri baba eğitim durumu değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?" şeklindeki diğer alt problemine ait bulgular Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10.
Baba eğitim durumuna göre Anova sonuçları

Alt Boyutlar	Eğitim Durumu	n	$\overline{X}$	S	f	p
Tüketici Hakları	1.İlkokul	83	3,77	,652	,842	,47
	2.Ortaokul	147	3,86	,629		
	3.Lise	164	3,85	,692		
	4.Üniversite	89	3,94	,760		
	Toplam	483	3,86	,679		
Finansal Farkındalık	1.İlkokul	83	2,72	,818	1,828	,14
	2.Ortaokul	147	2,59	,812		
	3.Lise	164	2,56	,798		
	4.Üniversite	89	2,43	,906		
	Toplam	483	2,57	,829		
Vergi Bilinci	1.İlkokul	83	3,39	,859	1,791	,14
	2.Ortaokul	147	3,09	1,064		
	3.Lise	164	3,28	1,016		
	4.Üniversite	89	3,17	1,044		
	Toplam	483	3,22	1,014		
Meslek Seçimi	1.İlkokul	83	3,88	,714	1,114	,34
	2.Ortaokul	147	3,78	,843		
	3.Lise	164	3,90	,687		
	4.Üniversite	89	3,95	,753		
	Toplam	483	3,87	,755		
Finansal Karar Alma Sürecinde	1.İlkokul	83	3,81	,788	,737	,53
	2.Ortaokul	147	3,88	,862		

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Aile	3.Lise	164	3,80	,840		
	4.Üniversite	89	3,71	,874		
	Toplam	483	3,81	,844		
Mesleki Kazanç	1.İlkokul	83	3,77	,841		
	2.Ortaokul	147	3,80	,978		
	3.Lise	164	3,80	,950	,126	,94
	4.Üniversite	89	3,73	1,047		
	Toplam	483	3,78	,957		
Finansal Davranış Sergileme	1.İlkokul	83	4,31	,759		
	2.Ortaokul	147	4,25	,693		
	3.Lise	164	4,14	,795	1,073	,36
	4.Üniversite	89	4,23	,872		
	Toplam	483	4,22	,775		
Genel	1.İlkokul	83	3,65	,415		
	2.Ortaokul	147	3,62	,411		
	3.Lise	164	3,62	,386	,260	,85
	4.Üniversite	89	3,60	,482		
	Toplam	483	3,62	,417		

*p<,05

Tablo 10'a göre, ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık beceri düzeyleri ile baba eğitim durumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Tüketici Hakları (f= ,842; p= ,47), Finansal Farkındalık (f= 1,828; p= ,14), Vergi Bilinci (f= 1,791; p= ,14), Meslek Seçimi (f= 1,114; p= ,34), Finansal Karar Alma Sürecinde Aile (f= ,737; p= ,53), Mesleki Kazanç (f= ,126; p= ,94) ve Finansal Davranış Sergileme (f= 1,073; p= ,36) alt boyutlarının yanı sıra genel finansal okuryazarlık düzeyinde (f= ,260; p= ,85) de anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Bu bulgular, öğrencilerin finansal okuryazarlık beceri düzeylerinin baba eğitim durumundan bağımsız olarak benzerlik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Dolayısıyla, baba eğitim düzeyinin öğrencilerin finansal okuryazarlık becerileri üzerinde belirleyici bir faktör olmadığı söylenebilir.

Anne mesleği değişkenine ait bulgular

Araştırmanın diğer alt probleminde ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık beceri düzeylerinin anne mesleği değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Buna dair bulgular Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11.
Anne mesleğine göre Anova sonuçları

Alt Boyutlar	**Meslek**	**n**	$\overline{X}$	**S**	**f**	**p**
Tüketici Hakları	Ev Hanımı	318	3,88	,631		
	İşçi	79	3,76	,735		
	Memur	33	3,90	,703		
	Esnaf	34	3,77	,787	,884	,47
	Serbest	19	4,01	,951		
	Toplam	483	3,86	,679		
Finansal Farkındalık	Ev Hanımı	318	2,56	,807	2,072	,08

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Araştırma Makalesi / Research Paper

	İşçi	79	2,47	,848		
	Memur	33	2,52	,841		
	Esnaf	34	2,92	,833		
	Serbest	19	2,75	,980		
	Toplam	483	2,57	,829		
Vergi Bilinci	Ev Hanımı	318	3,23	1,045	,593	,66
	İşçi	79	3,26	,926		
	Memur	33	3,28	1,060		
	Esnaf	34	3,17	,886		
	Serbest	19	2,89	,994		
	Toplam	483	3,22	1,014		
Meslek Seçimi	Ev Hanımı	318	3,88	,719	,637	,63
	İşçi	79	3,83	,685		
	Memur	33	3,85	,882		
	Esnaf	34	3,74	,971		
	Serbest	19	4,07	,965		
	Toplam	483	3,87	,755		
Finansal Karar Alma Sürecinde Aile	Ev Hanımı	318	3,82	,819	1,690	,15
	İşçi	79	3,82	,863		
	Memur	33	3,46	,912		
	Esnaf	34	3,87	,862		
	Serbest	19	3,97	,964		
	Toplam	483	3,81	,844		
Mesleki Kazanç	Ev Hanımı	318	3,72	,929	2,059	,08
	İşçi	79	3,85	,964		
	Memur	33	3,95	1,092		
	Esnaf	34	4,14	,743		
	Serbest	19	3,60	1,328		
	Toplam	483	3,78	,957		
Finansal Davranış Sergileme	Ev Hanımı	318	4,23	,742	,456	,76
	İşçi	79	4,19	,845		
	Memur	33	4,10	,982		
	Esnaf	34	4,16	,714		
	Serbest	19	4,36	,760		
	Toplam	483	4,22	,775		
Genel	Ev Hanımı	318	3,62	,377	,590	,67
	İşçi	79	3,59	,468		
	Memur	33	3,56	,485		
	Esnaf	34	3,67	,458		
	Serbest	19	3,70	,613		
	Toplam	483	3,62	,417		

*p<,05

Tablo 11'e göre, ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık beceri düzeyleri ile anne mesleği değişkeni arasında tüm alt boyutlarda ve genel toplamda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Tüketici Hakları (f= ,884; p= ,47), Finansal Farkındalık (f= 2,072; p= ,08), Vergi Bilinci

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Araştırma Makalesi / Research Paper

(f= ,593; p= ,66), Meslek Seçimi (f= ,637; p= ,63), Finansal Karar Alma Sürecinde Aile (f= 1,690; p= ,15), Mesleki Kazanç (f= 2,059; p= ,08), Finansal Davranış Sergileme (f= ,456; p= ,76) alt boyutlarında ve genel beceri düzeyinde (f= ,590; p= ,67) elde edilen p değerleri ".05" anlamlılık düzeyinin üzerindedir. Bu bulgular, anne mesleği değişkeninin ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık becerileri üzerinde belirleyici bir etkisinin olmadığını ve öğrencilerin beceri düzeylerinin anne mesleğinden bağımsız olarak benzerlik gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Baba mesleği değişkenine ait bulgular

Araştırmada yanıt aranan "Ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık beceri düzeyleri baba mesleği değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?" alt problemine ait bulgular Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12.
Baba mesleğine göre Anova sonuçları

Alt Boyutlar	Meslek	n	$\overline{X}$	S	f	p
Tüketici Hakları	İşçi	168	3,86	,707	,725	,57
	Memur	55	3,96	,697		
	Esnaf	159	3,81	,657		
	Serbest	71	3,82	,699		
	Emekli	30	3,95	,561		
	Toplam	483	3,86	,679		
Finansal Farkındalık	İşçi	168	2,62	,841	2,267	,06
	Memur	55	2,49	,906		
	Esnaf	159	2,46	,791		
	Serbest	71	2,79	,758		
	Emekli	30	2,58	,895		
	Toplam	483	2,57	,829		
Vergi Bilinci	İşçi	168	3,30	1,011	1,792	,12
	Memur	55	3,28	1,087		
	Esnaf	159	3,26	1,002		
	Serbest	71	2,94	,924		
	Emekli	30	3,15	1,099		
	Toplam	483	3,22	1,014		
Meslek Seçimi	İşçi	168	3,88	,726	1,456	,21
	Memur	55	3,98	,802		
	Esnaf	159	3,91	,720		
	Serbest	71	3,69	,844		
	Emekli	30	3,82	,756		
	Toplam	483	3,87	,755		
Finansal Karar Alma Sürecinde Aile	İşçi	168	3,81	,816	1,342	,25
	Memur	55	3,63	,869		
	Esnaf	159	3,91	,820		
	Serbest	71	3,73	,873		
	Emekli	30	3,76	,982		
	Toplam	483	3,81	,844		

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Mesleki Kazanç	İşçi	168	3,72	,933	2,081	,08
	Memur	55	3,85	,979		
	Esnaf	159	3,92	,932		
	Serbest	71	3,71	1,009		
	Emekli	30	3,46	,990		
	Toplam	483	3,78	,957		
Finansal Davranış Sergileme	İşçi	168	4,15	,831	1,882	,11
	Memur	55	4,30	,790		
	Esnaf	159	4,33	,672		
	Serbest	71	4,15	,777		
	Emekli	30	4,03	,880		
	Toplam	483	4,22	,775		
Genel	İşçi	168	3,63	,418	,696	,59
	Memur	55	3,63	,450		
	Esnaf	159	3,65	,407		
	Serbest	71	3,56	,418		
	Emekli	30	3,57	,399		
	Toplam	483	3,62	,417		

*p<,05

Tablo 12'de yer alan bulgular doğrultusunda, ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık beceri düzeyleri ile baba mesleği değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Tüketici Hakları (f= ,725; p= ,57), Finansal Farkındalık (f= 2,267; p= ,06), Vergi Bilinci (f= 1,792; p= ,12), Meslek Seçimi (f= 1,456; p= ,21), Finansal Karar Alma Sürecinde Aile (f= 1,342; p= ,25), Mesleki Kazanç (f= 2,081; p= ,08), Finansal Davranış Sergileme (f= 1,882; p= ,11) alt boyutlarında ve genel toplamda (f= ,696; p= ,59) elde edilen p değerlerinin tamamı ".05" düzeyinin üzerinde olduğundan, baba mesleğine göre anlamlı bir farklılık söz konusu değildir. Bu sonuçlar, öğrencilerin finansal okuryazarlık beceri düzeylerinin baba mesleğine bağlı olarak değişmediğini ve tüm alt boyutlarda benzerlik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Baba mesleği değişkeni, bu kapsamda finansal okuryazarlık becerileri üzerinde belirleyici bir faktör olarak görülmemektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırmada ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre tespiti amaçlanmıştır. Bu doğrultuda araştırmada öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin cinsiyet, öğrenim gördükleri sınıf, aileden alınan harçlık miktarı, kendine ait harcama planı yapma durumu (finansal hedefler belirleme, tasarruf etme, para biriktirme vb.), anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, anne ve baba mesleği değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterme durumunu belirlemek amaçlanmıştır.

Araştırmada ele alınan ilk alt problem öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesini amaçlamaktadır. Bu bağlamda elde edilen bulgulara göre öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri genel olarak orta düzeydedir. Bu bulgu, öğrencilerin finansal bilgi düzeyinin sınırlı olduğunu ancak günlük hayattaki finansal karar alma süreçlerini davranışa dönüştürme eğilimlerinin daha yüksek olduğu göstermektedir. Noor ve arkadaşlarının (2024) yürüttükleri çalışmada

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Araştırma Makalesi / Research Paper

da öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin genel olarak orta düzeyde olduğu ortaya konmuştur. Jadoon ve arkadaşlarının (2020) yaptığı çalışmada ise, öğrencilerin bütçe yapma, tasarruf ve harcama konularında bilgi sahibi oldukları fakat bu bilgileri etkili kullanmakta zorlandıkları ifade edilmiştir. Bu bulgular, finansal eğitimin sadece kavramsal bilgi değil, aynı zamanda işlevsel uygulamalar ve davranışsal yönleri kapsayacak şekilde yapılandırılması gerektiğini göstermektedir.

Araştırmanın diğer bir alt probleminde katılımcıların finansal okuryazarlık düzeylerinin cinsiyet değişkeni açısından değişkenlik gösterip göstermediği araştırılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, cinsiyet değişkeni ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık beceri düzeylerini etkilememektedir. Bu bağlamda literatürde yer alan bazı çalışmaların sonuçları mevcut araştırma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Örneğin, Öcal ve Özcan'ın (2018) çalışmasında, cinsiyetin finansal okuryazarlık seviyelerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark yaratmadığı tespit edilmiştir. Benzer şekilde, Sönmez ve Kılıç'ın (2020) araştırması da cinsiyet ile finansal okuryazarlık arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermiştir. Bu araştırmalar cinsiyetin finansal okuryazarlık üzerindeki etkisinin bireyler arasında farklılık gösterebileceğini ve bu etkinin tek bir nedene bağlanamayacak kadar karmaşık olduğunu ortaya koymaktadır. Diğer taraftan, bazı çalışmalar cinsiyetin finansal okuryazarlık üzerindeki etkilerini belirgin şekilde vurgulamaktadır. Örneğin, Kocabıyık ve Teker'in (2018) araştırması, erkeklerin kadınlara kıyasla daha yüksek finansal okuryazarlık seviyelerine sahip olduğunu ortaya koymuştur. Bu durum, kadınların finansal konularda daha az bilgi sahibi olabileceğini ve bu nedenle finansal karar alma süreçlerinde daha fazla zorluk yaşayabileceklerini düşündürmektedir. Ayrıca, Yalçın ve Sandal'ın (2020) çalışmasında da benzer şekilde erkeklerin finansal bilgi düzeylerinin kadınlara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Finansal okuryazarlık düzeyindeki cinsiyet farklılıklarının nedenleri arasında sosyalizasyon süreçleri, eğitim düzeyi ve ekonomik güç gibi faktörler öne çıkmaktadır. Agnew ve arkadaşlarının (2018) çalışması, evdeki finansal sosyalizasyonun bu farklılıklar üzerinde önemli bir etkisi olduğunu vurgulamaktadır. Araştırmaya göre, kadınların genellikle finansal konularda daha az sosyalizasyon deneyimi yaşadığı ve bu durumun finansal bilgi düzeylerinde bir dezavantaj yarattığı belirtilmiştir. Benzer şekilde, Rathakrishnan (2024), kadınların finansal bilgi ve eğitime erişimlerinin artırılmasının önemine dikkat çekmektedir.

Araştırmada yanıt aranan bir diğer alt problem finansal okuryazarlık becerisinin sınıf düzeyine göre değişkenlik gösterip göstermediği sorusudur. Bu bağlamda araştırmada öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri arasında öğrenim görülen sınıfa göre anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bu sonuç öğrenim görülen sınıf düzeyinin finansal okuryazarlık üzerinde etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Öğrenim görülen sınıf düzeyinin finansal okuryazarlık üzerindeki etkisi, çeşitli araştırmalarla incelenmiştir. Bu çalışmaların sonuçları mevcut çalışma sonuçlarıyla bu açıdan örtüşmektedir. Örneğin, Tuna ve Ulu'nun (2016) yaptığı bir çalışmada, öğrencilerin finansal bilgi düzeylerinin, öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre değişiklik gösterdiği belirlenmiştir. Bu sonuç, eğitim süreçlerinin finansal okuryazarlık becerilerini geliştirmede önemli bir rol oynadığını ortaya koymaktadır. Yalman (2023), öğrencilerin yaşlarının ve sınıf düzeylerinin yükselmesiyle finansal okuryazarlık seviyelerinde bir artış görüldüğünü belirtmiştir. Bu durum, daha üst sınıflardaki öğrencilerin finansal konulara daha fazla maruz kalması ve bu alanlarda daha fazla bilgi edinmesiyle açıklanabilir.

Araştırmada ele alınan diğer alt problemler aileden alınan harçlık miktarı ve kendine ait harcama planı yapma durumuna odaklanmaktadır. Bu alt problemlere yönelik elde edilen sonuçlara

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Araştırma Makalesi / Research Paper

göre öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin genel toplamda bu değişkenler açısından anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür. Ancak aileden alınan harçlık miktarının öğrencilerin finansal okuryazarlık becerileri üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmazken, daha düşük harçlık alan öğrencilerin aile içindeki finansal karar alma süreçlerine daha fazla dâhil oldukları ve bu konuda daha yüksek bir farkındalık geliştirdikleri belirlenmiştir. Kendine ait harcama planı yapma alışkanlığının ise finansal okuryazarlık becerisi üzerinde belirgin bir etkisi görülmemekle birlikte para biriktirme amacıyla yapılan planların, aile içindeki finansal farkındalığı artırdığı belirlenmiştir. Literatürde de öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerini etkileyen faktörler arasında aileden alınan harçlık miktarı ve bireysel bütçe planlaması yapma becerileri öne çıkmaktadır. Jumawan-Powao ve arkadaşları (2024) Filipinler'de gerçekleştirdikleri çalışmada, öğrencilerin aile gelirlerinin bütçe yapma alışkanlıklarını dolaylı olarak etkilediğini ortaya koymuştur. Araştırma, yüksek aile gelirine sahip öğrencilerin bile yeterli finansal planlama becerilerine sahip olmayabileceğini, bu nedenle sadece gelir miktarının değil, finansal eğitimin de belirleyici olduğunu vurgulamaktadır. Benzer biçimde, Shahrabani (2012) yaptığı çalışmada, öğrencilerin bütçe kontrolüne yönelik niyetlerinin yalnızca finansal bilgi düzeyiyle değil, aynı zamanda geçmiş borç deneyimleri ve duygusal tepkileriyle de ilişkili olduğunu göstermiştir. Yüksek finansal okuryazarlık, kişisel bütçe oluşturma davranışını güçlendirirken, pozitif finansal tutumlar bu davranışı pekiştirici rol oynamaktadır. Sonuç olarak, finansal okuryazarlık yalnızca gelir düzeyine değil, bireyin bütçeleme yapma alışkanlıklarına, finansal bilgi düzeyine ve duygusal tutumlarına da bağlıdır.

Araştırmada ele alınan bir diğer alt problem anne baba eğitim düzeyinin öğrencilerin finansal okuryazarlık becerileri üzerindeki etkisini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırmada her iki değişkenin öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri üzerinde genel olarak anlamlı bir etki yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Anne eğitim durumu Finansal Karar Alma Sürecinde Aile alt boyutu açısından bakıldığında farklılık yaratırken baba eğitim durumu hiçbir alt boyutta etki etmemektedir. Literatürde yer alan çalışmalar mevcut araştırma sonuçları bu anlamda farklılık göstermektedir. Çelikten ve diğerleri (2023) ilkokul öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada aile eğitim düzeyinin finansal okuryazarlık üzerindeki etkisini desteklemiştir. Araştırmalar, öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin, ebeveynlerinin özellikle de annelerinin eğitim düzeyi ile doğrudan ilişkili olduğunu göstermektedir. Örneğin, Yılmaz ve Aslan (2020) tarafından yapılan çalışmada da öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin, ebeveynlerinin eğitim durumuna göre değişiklik gösterdiği tespit edilmiştir. Bu sonuç, eğitim düzeyi yüksek olan ebeveynlerin, çocuklarına finansal konularda daha fazla bilgi ve deneyim aktarabildiğini ortaya koymaktadır. Özellikle annenin eğitim seviyesi, çocukların finansal bilgi ve becerilerinin gelişiminde daha etkili bir faktör olarak öne çıkmaktadır. Koç ve diğerleri (2022), öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyinin, aile gelir düzeyi gibi bazı demografik faktörlerden bağımsız olduğunu savunmuşlardır. Ancak annenin eğitim düzeyinin yüksek olması, çocukların finansal konulara olan ilgisini artırmakta ve bu konularda daha bilinçli kararlar alabilmelerine katkı sağlamaktadır. Benzer şekilde, Çetin (2023), finansal okuryazarlığın artırılmasında eğitim sisteminin güçlendirilmesinin önemine dikkat çekmiş ve ebeveynlerin eğitim seviyesinin bu sürece doğrudan katkıda bulunduğunu belirtmiştir. Özkale ve Erdoğan (2019) tarafından yapılan bir çalışmada, Türkiye'deki PISA finansal okuryazarlık sorularının uygulanması üzerine elde edilen veriler, öğrencilerin finansal bilgi düzeylerinin ebeveynlerin eğitim durumuna bağlı olarak değiştiğini göstermiştir.

Araştırmada ele alınan diğer alt problemler ise anne baba mesleğinin öğrencilerin finansal okuryazarlık becerilerine etkisi konusuna odaklanmaktadır. Araştırmada bu iki değişkenin öğrencilerin

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Araştırma Makalesi / Research Paper

finansal okuryazarlık düzeyleri üzerinde etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Literatürde yer alan çalışmalarda ise annelerin mesleği de çocukların finansal okuryazarlık düzeylerini etkileyen önemli bir faktördür. Ak Bingül vd. (2020), annelerin mesleki geçmişinin, çocukların finansal bilgiye erişimini ve ekonomik yönetim becerilerini geliştiren sosyal ve ekonomik kaynaklara ulaşmalarını kolaylaştırdığını belirtmiştir. Çalışan veya yüksek meslek gruplarına mensup annelerin, çocuklarına finansal kavramları öğretme ve bu konuda rehberlik etme açısından daha avantajlı olduğu ifade edilmektedir. Araştırmalar, babanın mesleğinin de öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri üzerinde belirgin bir etkisi olduğunu göstermektedir. Örneğin, babası finansal hizmetler sektöründe çalışan öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin, diğer meslek gruplarındaki babalara sahip olanlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Bağcı ve Arabacı, 2019). Bu durum, finansal bilgiye sahip babaların çocuklarına bu bilgiyi aktararak onların finansal becerilerini geliştirmelerine yardımcı olduğunu ortaya koymaktadır. Babanın mesleği yalnızca finansal bilgi düzeyine değil, aynı zamanda çocukların finansal tutumlarına da yansımaktadır. Kuşcu ve Yılmaz (2022), babası girişimci olan öğrencilerin, risk alma ve yatırım yapma gibi konularda daha cesur olduklarını gözlemlemiştir. Bu, girişimcilik ruhunun ve ekonomik risk yönetimi becerilerinin çocuklara da aktarıldığını göstermektedir.

Araştırma sonuçlarına göre uygulayıcılara şu öneriler sunulabilir:

- Araştırmada elde edilen sonuçlar, öğrencilerin finansal okuryazarlık alanında olumlu bir temele sahip olduğunu, ancak bu temelin daha üst seviyelere taşınması gerektiğini göstermektedir. Özellikle Finansal Farkındalık ve Vergi Bilinci alt boyutlarındaki düşük düzeyler, eğitimin bu alanlara odaklanması gerektiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, yüksek düzeyde olan Finansal Davranış Sergileme ve Meslek Seçimi becerilerinin geliştirilerek diğer alt boyutlarla desteklenmesi, öğrencilerin genel finansal okuryazarlık düzeylerini daha ileri bir seviyeye taşıyabilir.
- Araştırmada elde edilen sonuçlar, uygulama süreçlerinde finansal okuryazarlık becerilerine daha fazla yer verilmesi gerektiğini göstermektedir. Öğrencilere günlük yaşamlarında karşılaşabilecekleri finansal durumlar hakkında pratik ve uygulamalı eğitimler sunulması, bu becerilerin güçlendirilmesine katkıda bulunabilir. Benzer bağlamda finansal farkındalık, bireylerin bilinçli tüketici ve etkin birer karar verici olmaları için temel bir beceri olduğundan, bu alanda farkındalığı artırmaya yönelik eğitim içeriklerinin geliştirilmesi önerilebilir.
- Ebeveynlerin özellikle annelerin eğitim düzeyini artırmaya yönelik politikalar, öğrencilerin finansal okuryazarlık becerilerinin gelişimine dolaylı katkı sunabilir. Buna ek olarak, finansal okuryazarlık eğitimine erken yaşlarda başlanması, çocukların bu beceriyi daha küçük yaşlardan itibaren edinmesini sağlayarak gelecekte daha sağlıklı finansal kararlar almalarına zemin hazırlayacaktır. Bu doğrultuda eğitim programlarının hem okul hem de aile düzeyinde bu yönde yapılandırılması, bireylerin ekonomik hayata daha bilinçli katılımını destekleyecek ve toplum genelinde finansal okuryazarlık düzeyinin yükselmesine katkıda bulunacaktır.
- Finansal okuryazarlık, bireylerin parayı yönetme, tasarruf yapma ve bilinçli finansal kararlar alma gibi temel becerilerini geliştiren önemli bir yetkinliktir. Ortaokul öğrencileri açısından bu beceri, erken yaşlarda kazanıldığında, gelecekteki finansal alışkanlıklar ve ekonomik kararlar üzerinde olumlu bir etki yaratabilir.
- Araştırmada öğrencilerin genel finansal okuryazarlık düzeylerinde cinsiyetin etkisi sınırlı olsa da, belirli alt boyutlarda belirlenen anlamlı farklılıklar, bireyselleştirilmiş eğitim programlarının bu farklılıkları dikkate alarak tasarlanması gerektiğine işaret etmektedir. Bu tür bir yaklaşım, finansal farkındalığı artırarak her iki grubun da eksik kaldığı alanlarda gelişim göstermesini destekleyebilir.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Araştırma Makalesi / Research Paper

- Araştırmada genel olarak, öğrenim görülen sınıf düzeyinin finansal okuryazarlık becerilerinde bazı alanlarda etkili olduğu, ancak bu etkinin tüm alt boyutlarda görülmediği tespit edilmiştir. Özellikle farkındalığın dalgalandığı veya azaldığı boyutlarda daha fazla eğitsel destek sağlanması gerektiği açıktır. Bu sonuçlar, doğrultusunda finansal okuryazarlık eğitimleri sınıf düzeyine göre yapılandırılabilir.
- Araştırmada, anne ve baba mesleğinin öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri üzerinde belirleyici bir etkisinin olmadığını göstermektedir. Bu nedenle, finansal okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesine yönelik eğitim programları hazırlanırken öğrencilerin ebeveyn mesleğinden bağımsız olarak eşit içerik ve yöntemlerle desteklenmesi gerektiği söylenebilir. Eğitim materyalleri ve etkinlikler tüm öğrencilere hitap edecek şekilde yapılandırılmalı; öğrencinin ailesel arka planına bağlı kalmaksızın, okul temelli uygulamalarla finansal farkındalık, tüketici hakları, vergi bilinci ve meslek seçimi gibi alt boyutlarda bilgi ve beceriler kazandırılmalıdır.

Araştırma sonuçlarına göre araştırmacılara şu öneriler sunulabilir:

- Araştırmada anlamlı fark bulunan boyutlarda nedenleri ortaya koymaya yönelik çalışmalar yapılması önerilmektedir.
- Araştırmada anlamlı fark bulunmayan boyutlara ilişkin öğrencilerin finansal okuryazarlık beceri düzeylerini etkileyen farklı faktörlerin etkisini araştırmak üzere çalışmaların yapılması literatüre katkı sağlayabilir.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Kaynakça

Adalar, H. ve Ata, B. (2020). Farklı ülkelerde yürütülen finansal okuryazarlık eğitimleri ve sosyal bilgiler öğretim programına yansımaları. Akdağ, H., Turan R. (Ed), *Sosyal bilgiler öğretiminde yeni yaklaşımlar-IV* (s. 2-39) içinde. Pegem Akademi.

Agnew, S., Maras, P., and Moon, A. (2018). Gender differences in financial socialization in the home-an exploratory study. *International Journal of Consumer Studies, 42*(3), 275-282. https://doi.org/10.1111/ijcs.12415

Ak Bingül, B., Türk, A. ve Ak, A.R. (2020). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlığı: Kırklareli Üniversitesi Örneği. *Journal of History School,* 44, 613-630. https://doi.org/10.29228/joh.40200

Akhan Süntar, N.E. (2010). *İlköğretim sosyal bilgiler öğrencilerinde ekonomi okuryazarlığının durumu ve geliştirilmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.

Arıkan, İ. (2021) *Sosyal bilgiler dersinde bağlam temelli öğrenme yaklaşımının öğrencilerin akademik başarısına, finansal okuryazarlık becerilerine ve öğrenmenin kalıcılığına etkisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Fırat Üniversitesi.

Bağcı, H. ve Arabacı, S. (2019). Finansal okuryazarlık düzeyinin ve finansal okuryazarlığı etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Business and Management Studies an International Journal, 7*(3), 68-88. https://doi.org/10.15295/bmij.v7i3.1232

Balcı, A. (2010). *Sosyal bilimlerde araştırma: Yöntem, teknik ve ilkeler.* Pegem Akademi

Bodie, Z. (2006). A note on economic principles and financial literacy. *Networks Financial Institute Policy Brief, No. 2006-PB-07*. http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.923561

Contuk, F. Y. (2018). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık durumunu etkileyen faktörler üzerine bir araştırma: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi örneği. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (77), 115-136. https://doi:10.25095/mufad.401316

Çelikten, L. Doğan, C. ve Dişli-Çelikten, M. (2023). İlkokulda finansal okuryazarlık: Demografik faktörler finansal tutum ve davranışları farklılaştırıyor mu?. *Kalem Uluslararası Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, *13*(24), 135-162. https://doi.org/10.23863/kalem.2022.226

Çetin, M. (2023). Küresel ve ulusal düzeyde finansal okuryazarlık ve yatırımcı eğitimi çalışmaları üzerine inceleme. *Doğuş Üniversitesi Dergisi, 25*(1), 241-259.

Er, T. (2019). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının finansal okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi.

Ertoğrul, D. (2020). *Ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri ve bu düzeyleri etkileyen demografik faktörler (Muğla örneği)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi.

Finansal okuryazarlık ve Erişim Derneği (FODER). (2021). *Finansal okuryazarlık ve erişim.* https://www.foder.org/foder-hakkinda/.

George, D. and Mallery, M. (2010). *SPSS for windows step by step: A simple guide and reference.* Boston: Pearson.

Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2017). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri.* Seçkin.

Güven, B. (2007). *Öğretim ilke ve yöntemleri.* Tan, Ş. (Ed). Pegem Akademi.

Hastings, J. S. Madrian, B. C. and William L. S. (2013). Financial literacy, financial education and economic outcomes. *Annual Review of Economics, 5*(1), 347- 373.

Jadoon, U. Shah, S., Abro, S., and Chuhan, O. (2020). Analysis of financial literacy level among under graduate students. *Research Journal of Finance and Accounting, 11*(14), 16-22. https://doi. org/10.7176/rjfa/11-14-03.

Jumawan-Powao, A. R. Tubat, K. T. Cellero, R. C. L. Alibangbang, A. D. C. and Capilitan, M. K. T. (2024). Family income in relation to budgeting of accounting students in a university. *International Journal of Multidisciplinary: Applied Business and Education Research*, *5*(8), 2973-2984.

Kalaycı, Ş. (2017). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri.* Dinamik Akademi.

Karasar, N. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemi* (36. Baskı). Nobel Akademi.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Kayış, A. (2014). Güvenilirlik analizi (reliability analysis). Ş. Kalaycı (Ed.) *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri* (s. 403-419) içinde. Asil.

Kocabıyık, T. ve Teker, T. (2018). Finansal okuryazarlık: Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencileri üzerine bir araştırma. *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2*(2), 117-144. https://doi.org/10.30692/sisad.440645

Koç, M. Öztelli, Y., Koç, M. and Koçak, E. (2022). High school students' financial literacy levels and its relationships to math attitude, achievement and demographics. *Ulusal Eğitim Akademisi Dergisi, 6*(1), 48-67. https://doi.org/10.32960/uead.1038687

Köroğlu, H. (2021). *Ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi.

Kuşcu, F. ve Yılmaz, F. (2022). Finansal okuryazarlığın girişimcilik üzerine etkisi: Üniversite öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Uluslararası Bankacılık Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 5*(2), 55-81.

Kuzma, I., Chaikovska, H., Levchyk, I., and Yankovych, O. (2022). Formation of financial literacy in primary school students. *Journal on Efficiency and Responsibility in Education and Science, 15*(3), 142-155. https://doi.org/10.7160/eriesj.2022.150302

MEB. (2018). *Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (4, 5, 6 ve 7. Sınıflar)* . Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.

MEB. (2024). *Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli).* Millî Eğitim Bakanlığı.

Murugiah, L., Ismail, R., Taib, H. M., Applanaidu, S. D., and Long, M. N. H. B. H. (2023). Children's understanding of financial literacy and parents' choice of financial knowledge learning methods in Malaysia. *MethodsX, 11*, 102383. https://doi.org/10.1016/j.mex.2023.102383

Noor, N. S., M. Arifin, J. Ghazali, P. L. Razak, R. A. and Rahman, H. A. (2024). Financial Literacy Levels among Youth: The Perspectives from Undergraduate Students. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences, 14*(7), 1498-1510.

OECD INFE. (2011). Measuring financial literacy: Core questionnaire in measuring financial literacy: Paris: Questionnaire and guidance notes for conducting an internationally comparable survey of financial literacy.

Öcal, M. ve Özcan, K. (2018). Muhasebe ve vergi bölümü öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi: Samsun meslek yüksekokulu örneği, *The Journal of Academic Social Science Studies*, *72*, 137-143. http://dx.doi.org/10.9761/JASSS7666

Özkale, A. ve Erdoğan, E. (2019). Türkiye de PISA Finansal okuryazarlık sorularının uygulanması: Ön lisans öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi örneği. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 16*(1), 771-802.

President's Advisory Council on Financial Literacy (2008). 2008 Annual Report to the President. https://www.treasury.gov/about/organizational-structure/offices/Domestic-Finance/Documents/PACFL_Draft-AR-0109.pdf

Rathakrishnan, S. (2024). Gender differences in financial literacy: a study of trincomalee campus, Eastern University, Srilanka. *Asian Journal of Economics Business and Accounting, 24*(5), 476-495. https://doi.org/10.9734/ajeba/2024/v24i51324

Reyes, R. (2006). *The psychological meanings of money* [Unpublished PhD thesis]. Alliant International University.

Shahrabani, S. (2012). The effect of financial literacy and emotions on intent to control personal budget: A study among Israeli college students. *International Journal of Economics and Finance*, *4*(9), 156-163.

Sönmez, Y. ve Kılıç, E. (2020). Finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma: Kastamonu Üniversitesi örneği. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi, 10*(2), 479-497.

Tabachnick, B. G., and Fidell, L.S. (2013). *Using multivariate statistics*. Pearson Education.

Tanyel, H. H. (2022). *Sosyal bilgiler dersinde finansal okuryazarlık becerisinin kazandırılmasında farklılaştırılmış öğretim etkinliklerinin etkisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.

Tuna, G. ve Ulu, M. (2016). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi: İşletme bölümü öğrencileri üzerine bir araştırma. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, *12*(12), 128-141.

Avcı Akçalı, A. ve Üzel Tutaşer, N. (2025). Ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık becerilerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi,* 16(3), 4617-4647.
DOI. 10.51460/baebd.1784949

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4617-4647.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB). (2015, Mart). Finansal Eğitim. Bülten: 37. https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/d4c2f827-0004-4973-8dfd-68b2f787a1a3/TCMB_Bulten_37.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTW

Visano, B. S., and Ek-Udofia, I. (2017). Inclusive financial literacy education for inspiring a critical financial consciousness: An experiment in partnership with marginalised youth. *International Journal of Inclusive Education*, *21*(7), 763-774.

Vitt, L.A., Reichbach, G.M., Kent, J.L., and Siegenthaler, J.K. (2005). *Goodbye to complacency: Financial literacy Education in The US. 2000-2005.* Insitute for Socio-Financial Studies.

Widdowson,D., and Kim, H.(2007).Financial literacy and its role in promoting a sound financial system. *Reserve Bank of New Zealand: Bulletin*, *70*(2), 37-47.

Yalçın, Z. ve Sandal, A. (2020). S.M.M.M'lerin finansal okuryazarlık ve finansal tablo okuryazarlık düzeyinin belirlenmesine yönelik bir araştırma: Tunceli ve Elâzığ örneği. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, 9*(4), 2216-2230. https://doi.org/10.33206/mjss.739654

Yalman, N. (2023). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi üzerine bir araştırma: Afyon Kocatepe Üniversitesi örneği. *Bucak İşletme Fakültesi Dergisi, 6*(2), 214-225. https://doi.org/10.38057/bifd.1333737

Yamane, T. (2001). *Temel örnekleme yöntemleri.* (Çev. A. Esin, M.A. Bakır, C. Aydın, E. Gürbüzsel). Literatür.

Yılmaz, E., and Aslan, T. (2020). Finansal okuryazarlık ve Siirt üniversitesi öğrencilerine yönelik bir araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi,* 87, 181-202.

Yiğit, Y. ve Görmez, E. (2022). Sosyal bilgiler dersini almış ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık yeterliliğine ilişkin bir araştırma. *The Journal of International Educational Sciences, 32*(32), 332-361.